ION BĂIEŞU

Experimentul

Comedie într-un act

PERSONAJELE

BARTOLOMEU CAPRĂ — pensionar, fost magistrat, 80 de ani
HOŢUL — 30 - 40 de ani
MARIOARA — femeia de serviciu a blocului, 35 - 40 de ani

Apartamentul lui Bartolomeu Capră, compus din două încăperi, nedespărţite prin nimic. Mobile vechi: un pat, o masă, nişte fotolii, un scrin. La ridicarea cortinei, încăperea e cufundată în penumbră. După un timp, dinspre balcon intră, pe fereastra deschisă, o umbră. E umbra unui bărbat care se strecoară pe vârful picioarelor, aplecat, cu vădite intenţii răufăcătoare. El adună repede diferite lucruri din încăpere, după care se îndreaptă spre fereastră, cu gândul să dispară. În clipa aceea, din spatele unui fotoliu apare statura mărunţică a

pensionarului Bartolomeu.

BARTOLOMEU (*urlând fioros*): Stai! (*Hoţul încremeneşte*.) Mâinile sus! (*Hoţul lasă sacoşa jos şi ridică mâinile*.) Nu mişca! Dacă mişti, trag!

HOŢUL (*tremurând de frică*): Domnule, nu trageţi!

BARTOLOMEU: De ce să nu trag?

HOŢUL: Pentru că nu mă mişc. Observaţi, vă rog, cu atenţie, că nici măcar un firişor de păr nu mi se mişcă. Nu trageţi, că nu fug. Lăsaţi pistolul jos.

BARTOLOMEU: Care pistol? (*Aprinde lumina. Cei doi se privesc cu o lacomă curiozitate*.) Vezi bine că nu am nici un pistol. Te-am somat din prudenţă. Ia loc.

HOŢUL (*se aşază, prudent*): Mulţumesc.

BARTOLOMEU (*se învârte în jurul hoţului, studiindu-l*): După cât îmi dau seama, dumneata ai intrat în casa mea cu intenţia evidentă de a făptui un rapt material.

HOŢUL: Poftim?

BARTOLOMEU: Adică de a fura.

HOŢUL: Exact.

BARTOLOMEU: Ce-ai furat?

HOŢUL: Ce-am apucat. (*Caută în sacoşă*.) O cămaşă, o pereche de ciorapi şi una de cârnaţi. Cârnaţii erau pe balcon, i-am luat mai mult pentru poftă. Sunt de casă?

BARTOLOMEU: Făcuţi de mâna mea.

HOŢUL: Pot să gust?

BARTOLOMEU: Te rog.

HOŢUL (*după ce muşcă din cârnaţi*): Delicioşi.

BARTOLOMEU: Nu sunt prea picanţi?

HOŢUL: Nu. Tocmai potriviţi.

BARTOLOMEU (*se plimbă în jurul hoţului, îngândurat*): Deci, asta ai considerat dumneata de cuviinţă să furi din casa mea: o cămaşă, nişte cârnaţi şi o pereche de

ciorapi. Care, între noi fie vorba, sunt purtaţi şi uzaţi. Recunoşti?

HOŢUL (*speriat*): Recunosc.

BARTOLOMEU: Va să zică... (*Îl întrerupe o ciocănitură. Către uşă.*) Cine-i?

MARIOARA (*de afară*): Eu sunt, Marioara.

BARTOLOMEU (către hoţ): Ascunde-te. E femeia de serviciu. (*Către Marioara.*) Ce doreşti?

MARIOARA (*care a intrat fără să fie poftită*): Domnule Bartolomeu, am să vă pun o întrebare.

BARTOLOMEU: Poftim.

MARIOARA: A intrat cumva cineva la dumneavoastră? Mă refer la o persoană.

BARTOLOMEU: Pe unde?

MARIOARA: Pe fereastră.

BARTOLOMEU: Exclus!

MARIOARA: Grozavă chestie. Vecina a văzut adineaori un hoţ urcând pe burlan către etajul unu. Dacă la dumneavoastră n-a intrat, dacă la doi n-a intrat, atunci unde s-a dus? Că doar nu s-a urcat la cer?!

UARTOLOMEU: De ce nu?

MARIOARA: Va să zică, dumneavoastră credeţi că putea să se urce la cer?

BARTOLOMEU: De ce nu?

MARIOARA: Bravo! Şi ne mai mirăm că se întâmplă atâtea calamităţi naturale. (*Iese.*)

BARTOLOMEU (*către hoţ*): Ia loc, te rog. (*Hoţul se aşează în fotoliu.*) După cum ai observat, nu am demascat prezenţa dumitale în locuinţa mea.

IIOŢUL: Mulţumesc.

BARTOLOMEU: Dealtfel, tipa nu merita această confidenţă. E cam grosieră. Ar fi început să urle... Se aduna lumea... venea miliţia...

HOŢUL (*îşi face cruce*): Doamne fereşte!

BARTOLOMEU: Dacă voi chema miliţia, o voi face discret şi telefonic. Dar dă-mi voie să te întreb, monşer, dacă

nu te superi: pentru asta te-ai urcat dumneata pe un burlan până la etajul unu, pentru asta ai escaladat un balcon şi ţi-ai riscat libertatea? Pentru o cămaşă şi nişte cârnaţi?

HOŢUL: Şi o pereche de ciorapi...

BARTOLOMEU: Purtaţi!

HOŢUL: Oricum!

BARTOLOMEU: Deci eşti ceea ce se cheamă un borfaş... un pungaş de rând... un găinar... Nu eşti ceea ce se cheamă un spărgător, un gangster, un hoţ de anvergură?

HOŢUL: Nu. Înainte mai făceam şi câte o spargere serioasă, dar în ultimul timp m-am lăsat. Se pedepseşte greu, domnule dragă. Prefer să iau ce găsesc, la repezeală, mai ales obiecte de îmbrăcăminte sau hrană. Pentru şterpeleli de-astea omul te mai iartă. Ieri, de pildă, m-a prins cineva furând nişte rufe dintr-o curte. Aflaţi că am scăpat cu două palme şi un picior în spate. E adevărat că am plâns şi mi-am cerut iertare. Adică ce, dumneavoastră, care vă văd om citit şi serios, dacă vă cer iertare şi plâng niţel, nu mă iertaţi?

BARTOLOMEU: Dragă, nu e vorba de asta. Din punctul meu de vedere, nu eşti culpabil. Nu-ţi reproşez nimic. Problema se pune din punctul dumitale de vedere. Vreau să spun că nu merita să rişti pentru o pereche de cârnaţi.

HOŢUL: Şi una de ciorapi.

BARTOLOMEU: Dacă trăgeam şi te împuşcam?!

HOŢUL: Dacă mă împuşcaţi, mă împuşcaţi... Riscul meseriei. Dar parcă spuneaţi că nu aveţi pistol.

BARTOLOMEU: Dar dacă îl aveam? Ce te făceai dacă se isca între noi un conflict armat? Cu ce te apărai?

HOŢUL: Am un pistol, dar nu e adevărat, e cu capse. (*I-l întinde lui Bartolomeu, care trage de câteva ori cu el, dar fără a lua foc.*)

BARTOLOMEU: Nici măcar nu ia foc. De unde-l ai?

HOŢUL: L-am furat de la un copil. Îl port mai mult pentru sperietură.

BARTOLOMEU (*scoate din sertar un pistol*): Uite, şi al meu e cu capse, dar cel puţin trage. (*Trage câteva focuri.*)

HOŢUL (*ia pistolul din mâna lui Bartolomeu şi-l studiază cu admiraţie*): Probabil că-l aveţi din import, căci arată de parcă e adevărat. După război am avut şi eu unul, furat de la un mort. Era nemţesc.

BARTOLOMEU: Cine?

HOŢUL: Pistolul. Dar tata nu m-a lăsat să lucrez cu el, pentru că eram la începutul meseriei şi zicea că nu e bine să mă obişnuiesc cu sângele. Hoţia cu sânge e tâlhărie. Pe când hoţia fără foc de armă, adică hoţia de mână, poate deveni o artă. Am avut un coleg, hoţ de buzunare, care lucra prin tramvaie şi cinematografe atât de frumos şi perfect, încât l-am sfătuit cu toţii să se facă artist de circ. Acum are pensie. (*Îi înapoiază pistolul.*) Să dea Dumnezeu să-l folosiţi sănătos cât mai puţin. La dumneavoastră se fumează?

BARTOLOMEU: Desigur.

HOŢUL (*ia o ţigară de foi dintr-o casetă aflată pe masă, apoi ia bricheta cu gaz din faţa lui Bartolomeu şi o aprinde*): Mersi. Deşi nu poate fi tras în piept, îmi place tutunul natur.

BARTOLOMEU: Vroiam să-ţi pun o întrebare la care te rog să-mi răspunzi cât mai franc cu putinţă. Dumitale nu ţi-e frică de mine?

HOŢUL: De ce să-mi fie frică? (*Se aude o bătaie în uşă.*)

BARTOLOMEU: Ascunde-te! E femeia de serviciu din cadrul blocului. (*Spre uşă.*) Cine e?

MARIOARA (*intrând*): Eu sunt.

BARTOLOMEU (*rece*): Ce doreşti?

MARIOARA: Domnu’ Bartolomeu, grozavă chestie. Vecina a văzut cu ochiul ei drept, deoarece stângul e bolnav de albeaţă, cum a urcat un hoţ pe burlan. La doi n-a intrat, pe acoperiş nu e, atunci unde e, că doar nu s-a

urcat la cer?!

BARTOLOMEU: De ce nu? Dacă era un hoţ sfânt, putea foarte bine să fie chemat de Dumnezeu în împărăţia sa şi să fie trecut apoi în calendare.

MARIOARA: Domnu' Bartolomeu, zău, vă ţineţi de spirite. Spuneţi-mi serios, dacă l-aţi văzut sau nu, că eu nu pot să stau cu mâinile în sân când ştiu că un hoţ se află în incintă. Eu am o răspundere. (*În clipa respectiva, Marioara vede fumul ţigării hoţului ieşind din spatele fotoliului.*) Dar ce este cu fumul acela şi de unde provine?

BARTOLOMEU: Care fum?

MARIOARA: Fumul acela care iese din spatele fotoliului acela.

BARTOLOMEU: Eu nu văd nici un fel de fum.

MARIOARA: Da, dar eu văd.

BARTOLOMEU: Mă rog. Te priveşte. Eu nu văd nici un fum.

MARIOARA: Atunci înseamnă că sunt oarbă. De ce nu-mi spuneţi să-mi pun ochelari? Sau să-mi schimb nasul, pentru că nasul meu miroase fumul care iese de acolo. În sfârşit... (*Insinuantă.*) Poate că e cazul să chemăm pompierii... Sau poate că nu e cazul. Vedem noi... (*Pleacă.*)

RARTOLOMEU (*scos din minţi*): Bestie! Fiinţă vulgară şi ignobilă! Impertinentă şi grosieră! (*Către hoţ.*) Domnule, individa asta întrece orice măsură în materie de grobianism! Nu e zi să nu se insinueze în domiciliul meu sub felurite pretexte, unul mai futil decât altul, pentru ca să debiteze aici toate prostismele şi măgărismele de pe lume. Nici o tagmă de femei nu mi-a fost mai repulsivă decât tagma femeilor de serviciu. Dă-le o uşă, o gaură de cheie şi nu se mai mişcă de-acolo o viaţă.

HOŢUL: Iertaţi-mă că vă-ntreb. N-aveţi ceva de băut?

BARTOLOMEU: Nişte bere.

MOŢUL: E rece?

BARTOLOMEU: De la frigider.
HOŢUL: Merge.
BARTOLOMEU (*după ce aduce berea*): Şi?
HOŢUL (*după ce bea*): Poftim?
BARTOLOMEU: Dar despre ce vorbeam mai înainte?
HOŢUL: Când?
BARTOLOMEU: Înainte de a fi intrat individa peste noi.
HOŢUL: Păi tocmai mă întrebaseşi dacă nu mi-e frică de dumneata.
BARTOLOMEU: Exact.
HOŢUL: Păi de ce să-mi fie frică? Ce, e prima oară când mă aflu faţă-n faţă cu păgubaşul? Mata eşti prima oară faţă-n faţă c-un hoţ?
BARTOLOMEU: Eu?! Tinere, încă nu ştii cu cine stai de vorbă.
HOŢUL: Nu, domnule, nu ştiu eu cine stau de vorbă.
BARTOLOMEU (*se recomandă, solemn*): Bartolomeu Capră, fost magistrat.
HOŢUL (*îi strânge mâna, deferent*): Îmi pare bine.
BARTOLOMEU: Am lucrat cincizeci şi doi de ani în justiţie. Acum sunt pensionar. Când dumitale nici nu-ţi trecea prin cap să te naşti, eu judecam procese. Sute şi sute de hoţi şi gangsteri mi-au trecut prin mână. Pe unii îi condamnam, ieşeau şi iar îi condamnam. Îi cunoşteam ca pe copiii mei. Cum te cheamă?
HOŢUL: Florică.
BARTOLOMEU: Numele dumitale mi-aduce aminte de numele unuia dintre cei mai glorioşi gangsteri romani: Florică Florescu.
HOŢUL: Tata l-a cunoscut, Dumnezeu să-l ierte. Au lucrat împreună. Mână mare!
BARTOLOMEU: Eu l-am judecat pe Florică Florescu de patru ori. Când intram în sală, se ridica şi-mi striga din boxă: „Domnule Bartolomeu, sunt omul dumneavoastră”. Mă simpatiza. M-am purtat cu el ca un cavaler. Avea anvergură, avea demnitate, era artist.

Ascultă una de-a lui. Intră într-o noapte să spargă o bancă, ajunge la seif şi dă de altă bandă care lucra de zor cu aparatele de sudură şi cu răngile, făcând zgomot şi mizerie. Florică Florescu, scârbit, i-a dat la o parte, şi-a scos acul de la cravată, a deschis casa de bani în două secunde, după care le-a strigat celorlalţi: „Dobitocilor, învăţaţi să lucraţi curat”. Ce zici?

HOŢUL: Dar chestia de la Monte Carlo, cu ruleta, o ştiţi?

BARTOLOMEU: Bineînţeles. După lovitură, mi-a trimis o vedere.

HOŢUL: Sau chestia cu tablourile de la Paris?

BARTOLOMEU: Pardon! Aia nu-i a lui!

HOŢUL: Cum nu-i a lui?

BARTOLOMEU: Îmi pare rău. Cea mai mare lovitură cu tablourile din istoria gangsterismului a dat-o Daulică. Figură mare şi ăsta. Păcat că nu se înghiţea cu Florică Florescu! Ce lovitură! Doi ani a gândit-o!

HOŢUL: Alte vremuri. Azi mai ai timp să le gândeşti? Iei şi pleci.

BARTOLOMEU: Ce idee de geniu! Fii atent, domnule, ca să ştii ce înaintaşi ai avut. Daulică a comandat unui mare pictor din Paris copii după cele mai celebre tablouri de la Luvru, contra două sute de mii de franci. Când sunt gata, se îmbarcă la Marsilia pe primul vas care pleacă spre New York. Peste o oră, un om de-al lui dă un telefon anonim la poliţie: „Fiţi atenţi că marele gangster Daulică a furat cele mai importante tablouri din Luvru, a pus în locul lor copii şi a plecat spre New York”. Poliţia din Marsilia anunţă Parisul, Parisul intră în alertă, sunt chemaţi specialiştii să ia fiecare tablou la rând, pentru a descoperi care sunt cele dispărute. Între timp, Daulică a avut grijă ca toţi marii negustori de tablouri americani să afle de lovitură. Indivizii l-au aşteptat în port la New York, i-au cumpărat tablourile cu un milion de dolari, iar el s-a întors cu primul vapor şi s-a prezentat la poliţia din Paris: „Domnilor, fiţi serioşi, a

fost o glumă, nu v-a furat nimeni tablourile din Luvru”. Şi tipul a rămas cu milionul de dolari în buzunar. Ce părere ai?

HOŢUL: Alte timpuri, domnule dragă.

BARTOLOMEU: Bineînţeles.

HOŢUL: Acum, chiar dacă aş avea idei, n-am de unde să iau milionul. Se lucrează prea mult cu hârtii şi cu ştampile. Ca să furi o mie trebuie să ai zece parafe şi să dai şpagă jumate. Plus că toţi sunt cu ochii pe tine. Uite, să vă spun cazul recent al unui văr de-al meu cu opt clase primare: omul era vânzător de găini la stat. I-a venit şi lui o idee în cap: când îi soseau găinile de la crescătorie, le ducea mai întâi acasă, le ţinea o noapte ca să ouă şi pe urmă le scotea pe piaţă. Rămânea cu o mie de lei partea lui pe zi. Cum crezi, dom’le, că l-au prins?

BARTOLOMEU: S-a dat singur de gol.

HOŢUL: Exact.

BARTOLOMEU: Aşa fac toţi hoţii lipsiţi de vocaţie.

HOŢUL: Individul s-a umplut de bani şi-a vrut să facă şi el o dată pe boierul: s-a dus la „Intercontinental” şi a comandat un kil de icre negre şi un kil de „vinul casei”. Peste o oră l-au săltat. Nu putea el să-şi bea kilul la „Cireşica”?

BARTOLOMEU: Dragul meu, lipsa de educaţie e fatală în orice meserie. Trebuie să ai măsură şi demnitate. Ai citit memoriile lui Al Capone?

HOŢUL: Nu.

BARTOLOMEU: În prefaţă, acest personaj de geniu spune textual: „Mi-am început cariera furând un pachet de ţigări ordinare şi din pricina asta n-am avut niciodată curajul să fumez. Am rămas marcat pe viaţă cu un complex de inferioritate”. Dragul meu, ultimul mare haiduc modern. Gore... Ai auzit de Gore?

HOŢUL: Nepoată-sa trăieşte şi-acuma. Mi-e vecină.

BARTOLOMEU: Acest Gore, când l-am judecat penultima

oară pentru... (*Se aude un ciocănit la uşă*.) Ascunde-te, iar a venit bestia. (*Hoţul se ascunde în spatele fotoliului*.) Cine-i?

MARIOARA (*intrând*): Eu sunt, domnu' Bartolomeu. Marioara.

BARTOLOMEU: Ce este, dragă Marioară, ce doreşti?

MARIOARA: Domnu' Bartolomeu, aşa cum mă vedeţi, eu am ceva la cap, o astenie rămasă de la naştere, şi vă rog să nu vă glumiţi cu mine, că eu nu ştiu multe, eu anunţ organele. Vecina de vizavi, aia cu albeaţă la ochiul stâng, a văzut un hoţ urcând pe burlan şi intrând aici. Unde e hoţul? Că eu nu pot să stau cu mâinile-n sân dacă hoţul e în incintă. (*Se aşază, hotărâtă*.)

BARTOLOMEU (*se ridică*): Dar în ce calitate îmi pui dumneata aceste întrebări?

MARIOARA: Dumneata să nu te legi de calităţile mele, ca să nu mă leg eu de defectele dumitale! Păi cu cine vorbeai dumneata adineaori, când ascultam eu la uşă, fiind în timpul programului de servici?

BARTOLOMEU: Vorbeam singur.

MARIOARA: Singur?! Pe două voci?

BARTOLOMEU: Da. Îmi spuneam poveşti.

MARIOARA: Ce poveşti?

BARTOLOMEU: „Scufiţa roşie".

MARIOARA (*insinuantă*): „Scufiţa roşie"?! Ehe, domnule Bartolomeu, al naibii mai ştii să te descurci în diferite situaţii. (*Se ridică*.) Mă duc să-i spun vecinei rezultatul. Poate mă mai întorc. (*Iese*.)

HOŢUL *(ridicându-se din spatele fotoliului)*: Tocmai începuseşi să-mi povesteşti despre Gore.

BARTOLOMEU: Exact. Îţi vorbeam despre Gore. Trebuie să-ţi mărturisesc că eu l-am cunoscut îndeaproape pe acest vestit Gore, idolul femeilor de acum cincizeci de ani. Era un superb, un cavaler venit parcă din Evul mediu. Spărgea o bancă şi omora zece paznici pentru ca să-i ducă unei prinţese de care era îndrăgostit un

colier de perle. Când l-am condamnat la douăzeci de ani muncă silnică, plângeau în sală sute de femei. Iar el mi-a strigat: „Magistre, multă sănătate, mersi şi te pup!” Figură de legendă. Dealtfel, avea şi o baladă.

HOŢUL: Poftim?

BARTOLOMEU: Se făcuse un cântec despre el. Se cânta prin toate cârciumile.

HOŢUL: Îl ştiu. Tata, când venea beat, îl cânta de câte două ori. O dată pe drum, o dată în casă.

BARTOLOMEU (*începe să cânte în surdină*):

„Foaie verde şi-o sipică
Gore, puşlamao mică!
C-ai uimit trei cartiere
Cu-ale tale maniere!”

BARTOLOMEU şi HOŢUL (*cântă amândoi din ce în ce mai tare*):

„Când intrai tu prin cămări,
Nu te legai de mâncări.
Când intrai prin beciuri negre
Nu gustai din icre negre.
Când pătrundeai în seifuri,
Nu luai aur şi arginturi.
Când intrai tu pe ferestre,
Nu luai decât neveste!
Când săreai peste balcoane
Nu luai decât codane,
Baronese şi prinţese,
Le puneai şaua sub fese,
Trăgeai din mitraliere
Şi fugeai în crâng cu ele.
Gore, puşlamao mică,
C-ai ajuns la mititică
De te plânge mamă-ta

Şi-o juma’ de mahala,
Plus iubitele de-o noapte,
Vâduvele-nsărcinate
Şi fetele deflorate.
Gore, Gore, măi Goricu
Fir-ai tu să fii de...”

(*Ciocănituri în uşă. Cei doi se opresc din cântat*.)

BARTOLOMEU (*crapă uşa şi o ţine cu piciorul*): Cine-i?
MARIOARA (*vâră numai capul, adică atât cât îi permite întredeschiderea uşii*): Eu.

(*Hoţul se ascunde în spatele lui Bartolomeu*.)

BARTOLOMEU: Ce doreşti?
MARIOARA: La dumneavoastră se cântă? Că vecina de vizavi, aia cu albeaţă la ochiul stâng, zicea că ce bucurie veţi fi având de v-a apucat cântatul şi a cui era vocea ailaltă care vi s-a alăturat după strofa-ntâia?
BARTOLOMEU: Care voce?
MARIOARA: Care vi s-a alăturat. (*Pauză. Marioara forţează uşa, dar Bartolomeu şi Hoţul rezistă*.) Şi ce anume cântaţi?
BARTOLOMEU: Dar de când aprobi dumneata repertoriul meu personal? N-am voie să cânt în casa mea ce vreau?
MARIOARA: Păi cum o să ai voie? Din moment ce noi, ceilalţi, putem asculta ce cânţi, nu poţi să cânţi orice şi oricum! Unde e vocea a doua? Că dacă nu, chem organele!
BARTOLOMEU (*în culmea indignării*): Auzi! Într-o zi dumneata ai s-o păţeşti cu mine! Auzi? Ai s-o păţeşti!
MARIOARA (*sadică*): Păi asta şi vreau!

(*Cei doi reuşesc să-i închidă uşa în nas*.)

BARTOLOMEU (istovit): Bestia! O s-o păţească ea odată cu mine! O s-o păţească!

HOŢUL: Meritã. E drăguţă. Mai ai o bere?

BARTOLOMEU (*îi mai aduce o bere*): Mai am.

HOŢUL (*bea cu poftă*): Tata, Dumnezeu să-l ierte, avea o vorbă sfântă: „berea, dacă e rece, o bei; dacă nu e rece, n-o bei”. Nu terminăm cântecul?

BARTOLOMEU: Exact. Mai aveam finalul. Cum naiba e finalul? (*Nu şi-l mai aduce aminte*.) În sfârşit... (*Îl podideşte plânsul*.) Domnule, îţi fac o mărturisire pe care n-am făcut-o nici nevesti-mi, răposata, care era o confidentă excelentă: eu am fost prieten cu Gore.

HOŢUL (*uluit*): Dumneata?

BARTOLOMEU: L-am salvat de trei ori de la ştreang... Plus că-l vizitam în celulă, îi duceam ţigări şi coniac. Am vrut să-i scriu memoriile. Păcat că s-a prăpădit atât de repede. Contractase o boală bizară de la o baronesă. Într-o lună de zile s-a uscat ca o creangă de copac. Ţi-o spun numai dumitale: a murit în braţele mele. Eram un mare admirator al lui. Îl judecam, îl condamnam şi-l admiram în acelaşi timp. Era tipul de gangster ideal: frumos, curajos, generos, dezinteresat. (*Teribil de răscolit*.) La un moment dat, după moartea lui, mă mistuia obsesia să mă fac eu însumi gangster. Da, da, nu te uita la mine, eram mistuit de această patimă. Într-o zi, nu m-am mai putut înfrâna, am luat un pistol şi am intrat în prima bancă, hotărât s-o jefuiesc, chiar cu riscul de a fi prins şi de a deveni oroarea ţării întregi: magistratul gangster! Din păcate, chiar în clipa când pusesem mâna pe pistol, am recunoscut în bătrânul casier de la ghişeu pe colegul meu de bancă din şcoala primară, mi-au dat lacrimile, ne-am îmbrăţişat, ne-am dus la cârciumă şi-am încins un chef de patru zile. Răposata, săraca, fără să bănuiască nimic, când citea şi recitea biografia lui Al Capone, îmi zicea: „Bartolomeu,

aş fi preferat să fii gangster decât un magistrat sever şi plicticos”. Dacă mă năşteam cu un secol mai înainte, m-aş fi făcut haiduc sau pirat.

HOŢUL: Domnule, ce să mai vorbim. Viaţa are cruditătile ei. Nu putem face tot ce ne trece prin cap. Parcă eu n-am visat să sparg bănci şi să fur prinţese? Şi uite ce-am ajuns! Să mă urc pe burlane şi să fur cârnaţi...

BARTOLOMEU (*participând sincer*): Te cred, te cred. Suntem nişte rataţi. N-am trăit decât cu visuri... Visuri... Nimic real, nimic autentic, veridic, verosimil... În ultimul timp, de pildă, visam să-mi intre pe fereastră un spărgător, anume o ţineam tot timpul deschisă. Dar un spărgător feroce, cinic, bestial, care să mă brutalizeze, care să mă învingă, să mă prade, cu care să mă lupt... (*Deschide un sertar*.) Uite, am aici bijuterii de valoare, plus economiile mele în bani lichizi, ar fi avut de ce să fie tentat... Dar ai venit dumneata, care te-ai mulţumit cu o pereche de cârnaţi şi care ai ridicat mâinile la primul zgomot. (*Patetic*.) De ce n-ai fost mai curajos? De ce n-ai băgat groaza-n mine?

HOŢUL: Nu ştiu... M-am speriat...

BARTOLOMEU: Păcat... M-ai frustrat de o trăire unică... (*Pauză*.) Te întreb ceva... dar să-mi răspunzi sincer... Te văd băiat simpatic, isteţ... N-ai vrea să reiei?... Să reiei operaţia...? Adică să ieşi, să vii din nou, să încerci să furi prada, eu să te prind, să ne luptăm şi aşa mai departe?

HOŢUL (*uluit*): Adică cum?

BARTOLOMEU: Adică să comiţi din nou spargerea, ca şi cum nu ne-am fi cunoscut.

HOŢUL: Păi ce rost are, dacă ne-am cunoscut? Ca să ne jucăm?

BARTOLOMEU: Exact. Ca să ne jucăm. Ne jucăm de-a victima şi banditul. Dar ne jucăm ca şi cum ar fi adevărat. Înţelegi?

HOŢUL: Nu.

BARTOLOMEU: Ce naiba! E simplu. E vorba de o înscenare... de o demonstraţie... Adică ceva gratuit... ca la teatru... Experimentăm o trăire... o stare... o posibilă conjunctură de viaţă... Te rog să fii amabil. Fă-mi acest serviciu. E atât de simplu pentru dumneata.

HOŢUL (*profund nedumerit*): Păi ce rost are?

BARTOLOMEU: Dar ţi-am explicat, dragul meu, că e vorba de o joacă nevinovată. Ne vom distra pur şi simplu, ne vom amuza. Să vezi ce amuzant o să fie pentru dumneata să-ţi joci propriul rol, să dai o lovitură de dragul artei! Facem artă, înţelegi? Ştii ce e arta? Arta e un joc al spiritului, un... Hai, du-te! Coboară jos, în stradă, şi-aşteaptă. Când sting lumina, înseamnă că am dat semnalul şi că poţi veni. (*Îl împinge pe balcon, apoi stinge lumina şi se ascunde în spatele fotoliului. Peste câteva momente, hoţul reintra în casă în vârful picioarelor, bâjbâie printre mobile, se împiedică, geme, şi se aşază pe un fotoliu. Bartolomeu aprinde lumina şi strigă.*) Stai! (*Încearcă să tragă cu pistolul, dar acesta nu ia foc.*) Fir-ar a naibii de armă! Tocmai când e nevoie nu ia foc. N-a fost bine. În loc să te duci spre sertar ca să iei bijuteriile şi banii, dumneata te-ai aşezat în fotoliu.

HOŢUL: M-am lovit la ţurloi. Mă doare de mă seacă la ficaţi. Fotoliul ăsta nu era aici! Dumneavoastră l-aţi mutat?

BARTOLOMEU: Îmi pare rău, dar dacă nu te descurci pe întuneric, de ce nu foloseşti o lanternă?

HOŢUL (*nervos*): De-aia! Că n-am!

BARTOLOMEU: Poftim. Îţi dau lanterna mea. (*Îi dă o lanternă.*) Reluăm. Fii atent. Ieşi, vii din nou, te duci direct la sertar, iei bijuteriile şi banii, încerci să fugi, eu încerc să te prind, după care urmează încăierarea cuvenită. Hai! (*Hoţul iese, Bartolomeu stinge lumina şi se ascunde în spatele unui fotoliu. Peste câteva momente, hoţul reintră, se duce spre sertar, ia ce*

găseşte şi dă să plece. Bartolomeu aprinde lumina, trage cu pistolul, acesta nu ia foc, drept pentru care se repede asupra hoţului şi-l strânge de gât. Acesta se prăbuşeşte, învins.) Ce faci, dragă?

HOŢUL (*revenindu-şi*): Ce să fac, dom'le? M-ai strâns aşa de tare, că mi-am pierdut suflul. Parcă ziceai că faci o demonstraţie?!

BARTOLOMEU: Păi da! Dar dumneata de ce nu te-ai apărat? De ce nu te-ai luptat cu mine?

HOŢUL: Să mă lupt?

BARTOLOMEU: Păi da! Luptă-te, apără-te, loveşte-mă! Fă-ţi meseria! Fă-mă să simt că a intrat în casa mea un gangster care mi-a luat bunurile cele mai de preţ, un răufăcător care se luptă cu mine şi care îmi pune viaţa în pericol. Fă-mă să trăiesc această situaţie teribilă şi insolită, care nu ni se poate întâmpla decât o singură dată în viaţă! Ce naiba, doar eşti profesionist, nu amator! Trăieşte-ţi rolul, intră-i sub piele! Hai, du-te!

HOŢUL (*nedumerit*): Zău dacă înţeleg ceva. Dracu' m-a pus să viu la dumneata? Mai bine lucram prin tramvaie sau mă duceam la pescuit. (*Iese. Bartolomeu stinge lumina şi se ascunde în spatele fotoliului. Peste câteva momente, hoţul reintră, se duce la sertar, ia prada, vrea să fugă, Bartolomeu aprinde lumina, trage cu pistolul, apoi se repede asupra hoţului, dar acesta îi aplică o lovitură în moalele capului, doborându-l, şi dispare.*)

BARTOLOMEU (*după ce-şi revine*): Da, acuma a fost ceva mai bine. Ceva mai bine, dar prea scurt, prea fugar, n-a existat un crescendo, scena n-a avut dramatismul necesar. Când vezi pistolul, încremeneşti de spaimă, apoi încerci o eschivă, apuci un scaun, îl arunci asupra mea, îmi iei pistolul şi abia atunci mă loveşti. Înţelegi? (*Observă că interlocutorul său nu e în cameră.*) Hei, unde eşti? Dragul meu! (*Strigă pe balcon şi pe fereastră, agitat.*) Alo! Hei! Tinere, unde eşti? Întoarce-

te! Trebuie să reluăm... (*Uluit.*) A dispărut... A dispărut pur şi simplu... Dar e stupid! Fără o explicaţie plauzibilă?! (*Ciocănituri tari în uşă.*) Cine e?

MARIOARA *(intră, radioasă)*: Domnu' Bartolomeu!

BARTOLOMEU: Ce vrei?

MARIOARA (strălucind de satisfacţie): L-am prins pe hoţ! Adineaori! El tocmai cobora de pe balconul dumneavoastră, ţinându-se de burlan, iar eu cu sectoristul tocmai îl pândeam. Şi haţ! I-am pus mâna-n gât!

BARTOLOMEU: În gât?!

MARIOARA: Păi fir-ar mama lui a naibii să fie, adică ce credea el? Uite-aşa l-am înhăţat...

BARTOLOMEU (*năuc*): De ce? De ce?

MARIOARA: Păi cum de ce? Nu furase? Avea traista plină cu bani şi bijuterii. L-am dus deja la Miliţie.

BARTOLOMEU (*plângând*): Bestie! Mi-ai ratat experimentul!

---- CORTINA ----